

DET KONGELIGE
FORSVARSDEPARTEMENT

V Miljøverndepartementet

Kopi
Forsvarets overkommando
Forsvarsbygg

Tidl ref
02-458-1

Vår ref
2002/00818-2-/FD IV/ÅI/039

Dato 11 6 JUL 2002

HØRING AV NOU 2002:1 FORTID FORMER FRAMTID - UTFORDRINGER I EN NY KULTURMINNEPOLITIKK

Det vises til Miljøverndepartementets brev av 28 februar d å vedrørende ovennevnte.

Forsvarsdepartementets høringsuttalelse er samordnet og koordinert med Forsvarsbygg og Forsvarets overkommando, slik at det avgis en felles høringsuttalelse.

Høringsuttalelsen er avgitt etter malen som ble gitt i Miljøverndepartementets brev:

1. Utredningens mål, strategier og innsatsområder som grunnlag for en framtidsrettet kulturminnepolitikk

Utredningen gir et godt bilde av de utfordringer kulturminnefeltet står overfor og kan sies å favne de mål, strategier og innsatsområder som bør utgjøre fremtidens kulturminnepolitikk. Det anbefales derfor at utredningen følges opp med en stortingsmelding.

Statlig sektor er bredt behandlet, presist formulert og de foreslåtte tiltakene gjennomarbeidet og meget vel egnet for en rask videreføring. Ettersom statlig sektor er under press ifm omorganisering anbefales derfor en videreføring som en egen prosess.

En av de største truslene for fremtidens kulturminnepolitikk vil være at man reduserer statens kulturminneansvar, både når det gjelder ansvaret for egne kulturminner og det økonomiske ansvaret for de bygninger og anlegg som er vernet i medhold av kulturminneloven, dvs er vernet ved hjelp av statens eget verneredskap. Ikke minst gjelder dette dersom man ikke tilfører kulturminnemyndigheten og den regionale

forvaltningen nok ressurser til å kunne følge opp fredete hus og anlegg med nødvendige tilskuddsmidler. En omprioritering av dagens ressurser vil ikke forbedre situasjonen. Oppgavene i kulturminnevernet står ikke i forhold til tilgjengelige ressurser, derfor er det bare en reell økning i ressursene som vil sikre et bedre kulturminnevern i fremtiden. I tillegg til dette finnes et stort potensiale for å stimulere til økt engasjement fra frivillige organisasjoner, private eiere og næringsliv. Dette har utvalget tatt tak i og foreslått tiltak som både i et kort- og et langsiktig perspektiv vil bidra til fornyelse og kvalitetsøkning i kulturminnevernet.

2. Hvordan legge til rette for aktiv bruk og ivaretagelse av mangfoldet i kulturarven?

NOUen legger opp til å styrke de enkelte sektorenes ansvar og muligheter for et forbedret kulturminnevern. Det påpekes blant annet at kommunene må bruke de mulighetene som allerede finnes innenfor eksisterende lovverk og sørge for at det finnes lokal kulturminnefaglig plankompetanse. Sett fra Forsvarets synspunkt, som landets største statlige eiendomsforvalter, vil dette også bidra positivt til samarbeidet mellom sivil og statlig sektor på dette feltet.

Plan- og bygningsloven fremstår som et sentralt virkemiddel i kulturminnepolitikken. Forslagene i NOUen vil ha stor positiv effekt, ikke minst når det gjelder å ivareta breddeperspektivet i kulturminnepolitikken.

Når det gjelder forhold knyttet til urfolk vil det ha stor betydning med en økt fokusering på arkeologiske kulturminner innenfor statlig sektor, blant annet utvikling av en strategi for statlig eierskap og forvaltning.

3. Kulturminner og kulturmiljøer som grunnlag for verdiskaping

Utredningens forslag til forbedrede økonomiske rammevilkår innebærer en ny giv for kulturminnevernet idet det legges opp til en bredde i tiltakene som både vil gjøre de forskjellige aktørene i kulturminnevernet i stand til å møte dagens reelle behov, men også gir muligheter for videreutvikling og fornyelse. Ikke minst vil forslagene komme private eiere og frivillige organisasjoner til gode. Dette er positivt også sett fra statlige forvalteres side som nå i større grad enn tidligere legger opp til samhandling med private aktører omkring ivaretagelsen og overtakelsen av de enkelte eiendommer.

Det presiseres at det vil være viktig å opprettholde den balansen i tiltakene som det er lagt opp til fra utvalgets side: Styrking av det sektorovergripende kulturminneansvaret, videreføring av tilskuddsordninger til fredete hus, anlegg og områder og opprettelsen av et kulturminnefond som et supplement til eksisterende ordninger. For øvrig bemerkes at momsfritak bør gis særskilt prioritet. Moms på tjenester rammer aktørene innenfor kulturminnevernet på en urimelig måte, noe som får direkte konsekvenser for ivaretagelsen av det enkelte verneobjekt.

4. Eiernes og brukernes rolle og situasjon i kulturminnearbeidet

Etter Forsvarets syn gir NOUen en meget presis fremstilling av forholdene i statlig sektor og hvor det foreslås en rekke konstruktive tiltak for å høyne statens innsats for egne kulturminner og samkjøre dette arbeidet for hele statlig sektor. Dersom disse tiltakene gjennomføres vil det bety et "kvante-sprang" for staten som eier og forvalter av et bredt spekter av kulturminner. Forsvaret ser derfor meget positivt på NOUens behandling av statlig sektor.

Vi vil trekke frem to forhold av særlig betydning for statens som eier. Utvalgets forslag om forenklet fredning også av Forsvarets eiendommer. Vi gir vår tilslutning til dette. Dette synet ble hevdet av Forsvaret og Statsbygg i høringen ifm siste revisjon av kulturminneloven, men uten at det ble tatt til følge. Flere statlige sektorer har nå vunnet erfaring med forenklet fredning ved hjelp av forskrift og det er en allmen oppfatning at en slik ordning også bør innføres for statens eiendommer. Vi vil derfor på det sterkeste oppfordre til at dette forslaget videreføres.

Videre ble det som et resultat av lovrevisjonen med tilhørende ny forskrift fattet vedtak om at Riksantikvaren er rette antikvariske myndighet og saksbehandlende ledd for de statlige sektorforvaltningene. Dette var et sterkt ønske fra sektorforvaltningene ifm lovhøringen og har bidratt sterkt til en effektivisering av sektorforvaltningene og den antikvariske saksbehandlingen som det er viktig opprettholdes ved en videre delegering av oppgaver til lokal- og regionalledd i kulturminnevernet.

Når det gjelder de private eiernes situasjon har de blitt meget godt ivaretatt i NOUen, der man har hatt et bevisst forhold til at private eiere er en stor, uensartet gruppe og hvor man har ivaretatt eiere både av fredete og bevaringsverdige kulturminner. Det vises her til behandlingen av dette dokumentets pkt 7.

5. Partnerskap og samarbeid

Styrking av partnerskap og samarbeid vil være et hovedgrep med tanke på et godt fremtidig kulturminnevern. Vi slutter oss derfor til utvalgets forslag.

6. Kompetanseoppbygging og utdanning

Vi slutter oss til utvalgets forslag og understreker at statlig sektor kan spille en viktig rolle i dette arbeidet ved å gå foran med et godt eksempel.

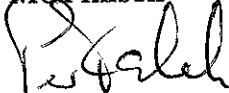
7. Mindretallets særmerknad

Vi anser at mindretallets synspunkter i overveiende grad er tatt inn som anbefalinger fra flertallet eller ligger utenfor utvalgets mandat. Vi kan derfor ikke se at det skulle være grunnlag for en særmerknad fra mindretallets side.

8. Kommuneprosjektet

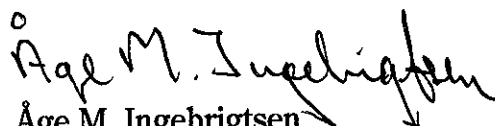
Det vises her til spesielle statlige forhold nevnt i pkt.4. tredje avsnitt. For øvrig synes dagens kommunestruktur, med mange små kommuner, i liten grad å være egnet for en delegering av myndighet og oppbygging av kompetanseenheter. En styrking av regionalleddet som kompetanse- og servicesenter fremkommer derfor som et realistisk og godt alternativ. Delegering av visse oppgaver til kommunene bør derimot vurderes. Videre bør en tilstrebe en ansvarliggjøring av kommunene ift de muligheter bl a plan- og bygningsloven gir, slik utvalget foreslår.

Med hilsen

Per Falch (e.f.)

fung. avdelingsdirektør

Åge M. Ingebrigtsen
førstekonsulent